

**UCHWAŁA NR XXXII/247/2017
RADY MIEJSKIEJ W TOSZKU**

z dnia 27 marca 2017 r.

w sprawie przyjęcia Roczego Sprawozdania za 2016 rok z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 wraz ze wskazaniem potrzeb

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Toszku
uchwala, co następuje**

§ 1. Przyjmuje się Roczne Sprawozdanie za 2016 rok z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 wraz ze wskazaniem potrzeb, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Toszka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Toszku

Krzysztof Klonek

Załącznik do Uchwały Nr XXXII/247/2017

Rady Miejskiej w Toszku

z dnia 27 marca 2017 r.

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W TOSZKU

**ROCZNE
SPRAWOZDANIE ZA 2016 ROK
Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2016 – 2018
WRAZ ZE WSKAZANIEM POTRZEB**

Opracował:

*Ośrodek Pomocy Społecznej
w Toszku*

.....
Zatwierdził

*Toszek
Marzec 2017 r.*

Spis treści

<i>WSTĘP</i>	3
1. EWALUACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018 ZA ROK 2016	5
2. ZADANIA ZREALIZOWANE W 2015 ROKU	
2.1. PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE	6
2.2. ASYSTENT RODZINY	8
2.3. PROFESJONALIZACJA KADRY PRACUJĄCEJ Z DZIECKIEM I RODZINĄ	12
2.4. PROGRAMY OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE	13
2.5. KARTA DUŻEJ RODZINY	17
3. POTRZEBY	20
PODSUMOWANIE	21

Wstęp

Naturalnym środowiskiem życia każdego człowieka jest rodzina, w której nabywa podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje osobowość i charakter, uczy się zaspokajania potrzeb własnych i innych osób, kształtuje postawę wobec świata. Otaczany troską w bezpiecznych warunkach uczy się zasad współżycia społecznego, wzrasta do odpowiedzialności społecznej.

W wyniku różnych sytuacji, funkcjonowanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej może być zaburzone. W sytuacjach utraty rodzica/rodziców, niewypełniania przez nich należycie obowiązków opiekuńczych, napotykanym trudności, braku pomocy i wsparcia z zewnątrz, rodzina może ulec rozpadowi, czego konsekwencje najczęściej odczuwają dzieci, przenosząc niejednokrotnie bagaż złych doświadczeń na kolejne pokolenia.

Z myślą o rodzinach z Gminy Toszek został opracowany Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2016 – 2018. Program ten ma za zadanie wzmacniać rodziny i przeciwdziałać ich rozpadowi poprzez wspieranie ich w poszczególnych elementach życia społecznego, jak również wspomagać powrót do należytego wypełniania obowiązków wynikających z posiadania dzieci.

W obecnych czasach coraz więcej zagrożeń czyha na rodziny, systematycznie powodując oddalanie się jej członków od siebie. Migracje zawodowe często przedłużające się do wielu lat, powodują rozpadanie się relacji emocjonalnych pomiędzy członkami rodziny. Dochodzi do tego niestabilność finansowa, która generuje stres i kumulację przeżywania negatywnych emocji.

Konsekwencją powyższego niejednokrotnie jest rozpad relacji rodzinnej. Ostatecznie, rozwód lub rozejście się partnerów życiowych wiąże się z koniecznością opuszczenia mieszkania przez jednego z nich. Angażuje to dodatkowe środki finansowe, komplikując życie rodzinne, które często dzieli potomstwo między mamę i tatę.

Z badań wynika, że zdecydowanie gorsze wspomnienia z dzieciństwa mają osoby wychowywane w rodzinach alkoholowych i/lub przemocowych. Nierzadko dochodzi do tego bezrobocie czy ubóstwo. O takie rodziny w sposób szczególny dba Państwo, zabezpieczając niepełnoletnie dzieci w pieczy zastępczej, do czasu poradzenia sobie rodziców z trudnościami. Takie rodziny potrzebują dużego wsparcia ze strony instytucji w pokazaniu kierunku rozwoju, działania, naprawienia błędów. Ważna jest tu świadomość, że takie działania jak zabezpieczenie dziecka są rozwiązaniem tymczasowymi, trwającymi do momentu poradzenia sobie rodziców z problemami. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy z różnych przyczyn rodzice nadal nie angażują się w naprawienie swojej trudnej sytuacji życiowej, prawa rodzicielskie nad dzieckiem mogą zostać ograniczone lub całkowicie odebrane.

Wspomniane wyżej trudności w wypełnianiu funkcji rodziny, to nie jedyne zagrożenia. Rozwijający się świat na bieżąco dostarcza kolejnych powodów, które mogą

wpływać negatywnie na rodzinę. Uchwała nr xvii/106/2015 Rady Miejskiej w Toszku z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 ma na celu stworzenie jak najlepszych warunków dla dzieci i rodzin, których prawidłowe funkcjonowanie może być zagrożone.

1. Ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 za rok 2016

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 zakłada przygotowywanie cyklicznych raportów (corocznych sprawozdań) dotyczących realizacji działań.

Celem głównym określonym w Programie jest

Udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia rodzinom z gminy Toszek w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych.

Drogą do osiągnięcia powyższego są również określone w Programie, cele szczegółowe:

- a) Diagnoza rodzin zamieszkujących Gminę Toszek oraz zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb socjalno-bytowych,
- b) Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności,
- c) Organizacja i prowadzenie programów opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży,
- d) Poszerzenie świadomości mieszkańców w zakresie oferty pomocowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku,
- e) Stopniowe zmniejszanie zakresu dysfunkcji w rodzinach,
- f) Wspieranie rodzin przeżywających kryzys.

W nawiązaniu do wymienionych celów, zostały określone kierunki działań:

1. Monitorowanie i diagnoza środowisk rodzinnych, które w wyniku przewidywanych trudności potrzebują pomocy i wsparcia, poprzez przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i ustalanie planu pomocy.
2. Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, socjalnego, pedagogicznego itp.) dla osób i rodzin z Gminy Toszek.
3. Objęcie rodzin przeżywających trudności wsparciem asystenta rodziny.
4. Prowadzenie zajęć w ramach programów opiekuńczo-wychowawczych, zawierających elementy profilaktyczne, wychowawcze, artystyczne czy sportowe.
5. Profesjonalizacja kadry pracującej z dzieckiem i rodziną.

2. Zadania zrealizowane w 2016 roku

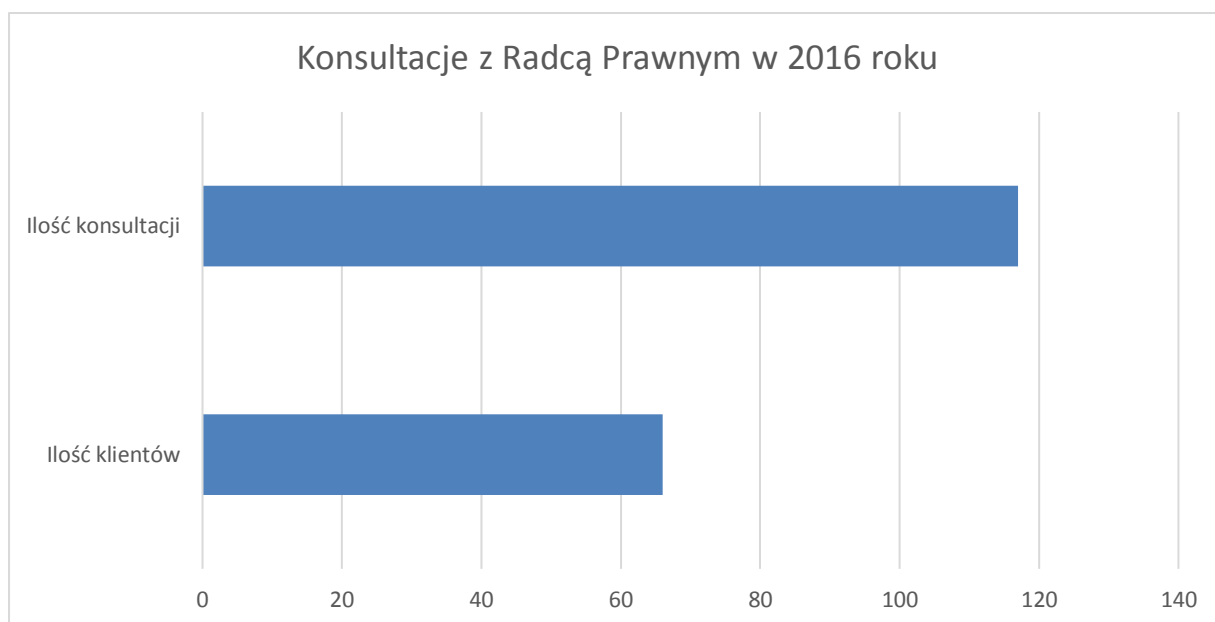
2.1. Poradnictwo specjalistyczne

Gmina Toszek prowadzi specjalistyczne poradnictwo, którego wykonawcą jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W jego strukturach uruchomiony został Punkt Pomocy Rodzinie, zlokalizowany w pobliżu siedziby tut. Ośrodka (ul. Rynek 4, Toszek). Osoby borykające się z trudnościami różnego rodzaju mogły tam bezpłatnie skorzystać ze specjalistycznej konsultacji według harmonogramu dostępnego na stronie internetowej. Konsultacji udzielali: pedagog, certyfikowany specjalista terapii uzależnień oraz radca prawny.

W 2016 roku konsultacje z Radcą Prawnym odbywały się w środy i w piątki. Wśród spraw, z jakimi zgłaszali się klienci znalazły się:

- sprawy o znęcanie się związane z nadużywaniem alkoholu
- sprawy dot. przemocy w rodzinie i naruszenia nietykalności cielesnej
- sprawy rozwodowe
- sprawy o alimenty
- sprawy o opiekę nad dzieckiem
- sprawy dot. ustalenia kontaktów z dziećmi
- sprawy spadkowe
- sprawy dot. uprawnień do kierowania pojazdem
- sprawy dot. obowiązku płacenia abonamentu
- sprawy dot. zadłużenia finansowego
- sprawy dot. egzekucji komorniczych
- sprawy o pomówienie
- sprawy dot. odpowiedzialności odszkodowawczej
- sprawy pracownicze
- sprawy o ustalenie ojcostwa i uznanie dziecka
- sprawy dot. renty rodzinnej i emerytury
- sprawy mieszkaniowe
- sprawy o podział majątku dorobkowego małżonków
- sprawy dot. umowy cywilno – prawnej
- sprawy o ubezwłasnowolnienie
- sprawy dot. odwołania od decyzji ZUS
- sprawy dot. uchylecia wyroków karnych, odpowiedzialności karnej
- sprawy dot. odebrania prawa jazdy

W ciągu 2016 roku zgłosiło się po poradę prawną **66 klientów, łącznie udzielono 117 konsultacji.**

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Toszek na rok 2017, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2016-2018, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Toszek na lata 2016-2018, w 2016 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Toszku, mieszkańcy Gminy mogli bezpłatnie korzystać z konsultacji z certyfikowanym specjalistą terapii uzależnień. W roku sprawozdawczym, na spotkania z terapeutą leczenia uzależnień zgłosiły się osoby uzależnione od alkoholu, współuzależnione oraz osoby doświadczające przemocy domowej.

Tabela nr 1
*Ilość osób korzystających z konsultacji ze specjalistą terapii uzależnień
w 2016 roku*

Ilość osób	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Osoby uzależnione w tym:	0	2	2	1	1	1	1	1	1	3	1	0
kobiety		1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	
starsze			1									
niepełnosprawne												
mężczyźni		1	1									
starsi		1								1		
niepełnosprawni		1										
Osoby współuzależnione w tym:			1		1	1	1		1			
kobiety			1		1	1	1		1			

starsze			1									
niepełnosprawne												
mężczyźni												
starsi												
niepełnosprawni												
Osoby doświadczające przemocy w tym:		1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1
kobiety		1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1
starsze			1									
niepełnosprawne												
mężczyźni												
starsi												
niepełnosprawni												
Osoby stosujące przemoc w tym:		1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	
kobiety			1	1	1	1	1	1	1	1	1	
starsze												
niepełnosprawne												
mężczyźni		1	1									
starsi		1	1									
niepełnosprawni		1	1									
Sytuacje kryzysowe								2	3	4	3	3

Łączna liczba klientów może się nie sumować, ponieważ niektóre osoby należą do dwóch lub więcej kategorii.

2.2. Asystent rodziny

Asystent rodziny to według ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575 z późn. zm.) osoba, która przydzielana jest rodzinie, gdy ta napotkała trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracuje bezpośrednio w miejscu zamieszkania klienta lub w miejscu przez niego wskazanym, przyczyniając się do poprawy sytuacji problemowej w zakresie socjalnym, psychologicznym, wychowawczym. Dzięki takiej współpracy, klient może zwiększyć swoją aktywność społeczną, być lepiej zmotywowanym do podejmowania działań zawodowych oraz wszystkich innych prowadzących do poprawy sytuacji życiowej własnej oraz jego rodziny.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w 2016 roku asystent rodziny zatrudniony był na podstawie umowy o pracę. Zadania asystenta rodziny realizowane są w zadaniowym systemie czasu pracy. Pozwala to na zapewnienie klientowi kompleksowej pomocy bez względu na dni i godziny funkcjonowania tutaj. Ośrodka. Dotychczasowe doświadczenie

pokazuje, iż sytuacje kryzysowe zazwyczaj mają miejsce w godzinach popołudniowych lub w weekendy. Dzięki takiemu rozwiązaniu, asystent rodziny jest dostępny wtedy, gdy klient tego najbardziej potrzebuje.

W 2016 roku na terenie Gminy Toszek, pomocą asystenta rodziny objętych zostało 19 rodzin. Są to środowiska charakteryzujące się m. in. dysfunkcjami w spełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, brakiem zaradności życiowej, uzależnieniami, bezrobociem, wieloma zobowiązaniami finansowymi, problemami zdrowotnymi, w tym psychicznymi.

Wśród działań, jakie podjął asystent, możemy wyróżnić: pomoc w znalezieniu punktów świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie klienta lub jego rodziny. Asystent rodziny zobligowany jest także do utrzymywania kontaktu z instytucjami zaangażowanymi w sprawy podopiecznych, w tym z Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, sądami, pracownikami socjalnymi itp. Tak więc pracę asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w jej miejscu zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez klienta. Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny. Do pracy asystenta poza rozmowami z klientami należy więc także praca w środowisku otaczającym swoim zasięgiem poszczególnych członków rodzin, np. pracowników socjalnych, pedagogów, nauczycieli, dzielnicowych, prokuratorów itd.

Według wspomnianej wcześniej ustawy, „do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną”.¹

W tabeli znajdującej się poniżej ujęto dwa rodzaje danych liczbowych – ilość spotkań asystenta z rodziną objętą wsparciem oraz ilość godzin przepracowanych przez asystenta w związku z wykonywaniem swoich obowiązków w sprawach dotyczących poszczególnych rodzin.

Tabela nr 2
Ilość przepracowanych przez asystenta godzin i spotkań z rodzinami w pierwszym półroczu 2016 roku

Rodzina	Styczeń		Luty		Marzec		Kwiecień		Maj		Czerwiec	
	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin
AR/1/2012	1	3,75	4	7	1	1,75	3	8,25	3	7,5	3	9,75
AR/2/2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/3/2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/4/2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/5/2012	3	7,75	5	12	1	2,75	5	12	4	9,25	5	6,25
AR/6/2012	10	23	9	21	5	10,5	13	28	11	23	8	17,25
AR/7/2012	3	11,5	3	8,75	1	4,5	4	11,75	4	13	1	7,5
AR/8/2012	2	5,75	-	-	1	2	-	-	-	-	1	2
AR/9/2012	2	8,5	3	14	-	-	-	-	1	4	-	-
AR/10/2014	4	9,25	3	6,75	3	6,25	-	-	-	-	1	3
AR/11/2012	1	4	4	12,5	1	2,75	5	21	3	13	2	8,75
AR/14/2012	3	7,75	4	9,5	2	4,75	4	8,75	4	7	5	9,75
AR/18/2013	1	3	1	3,75	1	2,5	1	3,25	2	5,5	1	3,5
AR/19/2013	3	7	5	10,5	1	2,5	4	8,75	3	7	2	5,25
AR/20/2014	3	13,5	4	17	2	8,25	4	15,5	3	12,5	3	12,75
AR/21/2015	3	10	3	9,25	2	7,75	2	7,5	-	-	-	-
AR/22/2015	2	5,5	3	6,75	1	1,5	3	8,25	3	7	2	4,25
AR/23/2016	4	9,25	3	6,25	2	3,75	2	5,25	2	5	3	4,75

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575 z późn. zm.)

AR/24/2016	1	2,5	4	10,25	2	5,5	4	10,75	4	11,25	3	8,25
AR/25/2016	-	-	1	2,75	2	4	3	6,75	3	7	2	4,75
AR/26/2016	-	-	-	-	1	2	4	8,75	3	7,5	2	4,5
AR/27/2016	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4
AR/28/2016	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3,25
Zadania poza pracą z rodzinami	-	20	-	10	-	103	-	3,5	-	20,5	-	56,5
RAZEM	46	152	59	168	29	176	61	168	53	160	46	176

Tabela nr 3

Ilość przepracowanych przez asystenta godzin i spotkań z rodzinami w drugim półroczu 2016 roku

Rodzina	Lipiec		Sierpień		Wrzesień		Październik		Listopad		Grudzień	
	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin	Ilość spotkań	Ilość godzin
AR/1/2012	2	5	3	6,5	3	6,75	2	6,75	2	6,5	2	6
AR/2/2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/3/2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/4/2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/5/2012	2	5,25	3	7,5	2	5	2	4,75	2	5,25	1	3,75
AR/6/2012	8	18	9	18,5	9	19	11	23,25	9	20,5	9	21,5
AR/7/2012	3	13	4	18	3	11,25	3	13,25	2	9	2	9
AR/8/2012	-	-	-	-	1	2,5	-	-	-	-	1	2
AR/9/2012	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	1	4
AR/10/2014	-	-	-	-	1	2,5	-	-	-	-	1	2,5
AR/11/2012	2	8,25	4	14	3	12,25	3	14	4	17,25	3	13,25
AR/14/2012	4	7	5	7,5	3	6,5	4	11	4	8	2	4,75
AR/18/2013	1	3,5	2	5,5	2	7	2	6	2	5,25	1	3
AR/19/2013	2	5	5	10,5	4	9,5	3	6,5	5	10	3	6,75
AR/20/2014	3	13,25	4	17	4	16,75	4	18,25	4	17,5	3	13,25
AR/21/2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR/22/2015	2	4,75	4	8,5	3	7,5	3	7,25	3	6,5	3	6,25
AR/23/2016	2	4,5	2	5	1	3	3	7,5	2	5	2	4,5
AR/24/2016	3	10,25	4	13,5	2	7,5	2	7,5	4	12,75	2	7
AR/25/2016	3	6,5	4	8,5	3	7	4	8,75	3	5,5	3	6,75
AR/26/2016	3	6,75	3	7	3	7	3	6,5	2	6,5	2	6
AR/27/2016	1	5	4	15,5	2	9	4	17,75	2	9	3	12,25
AR/28/2016	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zadania poza pracą z rodzinami	-	52	-	9	-	36	-	9	-	15,5	-	35,5
RAZEM	41	168	61	176	49	176	53	168	50	160	44	168

2.3.Profesjonalizacja kadry pracującej z dzieckiem i rodziną

Obszar pracy z rodziną ciągle się zmienia, tak jak zmieniają się uwarunkowania życia społecznego. Aby właściwie świadczyć pomoc i wsparcie dla rodzin zagrożonych lub już dotkniętych dysfunkcjami w spełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, kadra musi stale podwyższać swoje kwalifikacje zawodowe, tak by jak najlepiej wypełniać swoje obowiązki.

Dwóch pracowników Sekcji Wsparcia Rodziny, Profilaktyki i Programów Celowych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku w 2016 roku brało udział w szkoleniu pn. „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach – praca z osobą uzależnioną”, składającego się z następujących modułów:

- Podstawowe założenia Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach i jej zastosowanie,
- Diagnozowanie zasobów, komplementowanie i wzmacnianie,
- Praca w oparciu o język klienta,
- Potrzeby, cele, możliwości pracy z klientem,
- Wykorzystywanie przeszłości i teraźniejszości w poszukiwaniu wyjątków,
- Interwencja skoncentrowana na rozwiązaniach,
- Pytanie o cud i inne pytania o preferowaną przyszłość,
- Pytania o cel, relacyjne, wzmacniające, pytania o różnicę jako narzędzia zmiany,
- Praca z klientem w relacji współpracy, w relacji narzekania i w relacji goszczenia,
- Budowanie informacji zwrotnej i zadań dla klienta.

Ważnym elementem w podnoszeniu merytorycznego przygotowania do pracy z rodziną był udział w szkoleniu:

- „*Przemoc w rodzinie z problemem alkoholowym – interwencja i pomoc z elementami bezpieczeństwa dla pracowników pierwszego kontaktu*”. Zakres merytoryczny szkolenia zawierał: nawiązywania pozytywnej (profesjonalnej) relacji pomocowej, komunikację z trudnym klientem, prenegocjacje – w tym prenegocjacje w sytuacji kryzysowej, rozpoznawanie własnych emocji, asertywność, radzenie sobie ze stresem, samokontrolę, radzenie sobie z własną złością, dystans emocjonalny, ochronę prawną funkcjonariusza publicznego, rozpoznawanie symptomów zagrożenia i modele reakcji na nie, bezpieczeństwo osobiste w różnych sytuacjach zawodowych – techniki ochrony w wybranych sytuacjach zagrożenia.

Ponadto, pracownik tut. Ośrodka wziął udział w szkoleniu pn. „*Zarządzanie Zasobami Ludzkimi*”, zorganizowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie, w ramach

projektu „Upowszechnienie stosowania kar nie izolacyjnych i środków probacyjnych w systemie sądownictwa karnego”. Program szkolenia obejmował: zarządzanie zasobami ludzkimi jako czynnik doskonalący funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej, doskonalenie umiejętności dokonywania selekcji, doskonalenie umiejętności motywowania, doskonalenie umiejętności panowania nad stresem i zarządzania konfliktem, doskonalenie umiejętności zarządzania informacją i komunikacją z podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi, doskonalenie umiejętności negocjowania, doskonalenie umiejętności kierowania zespołem/pracy w zespole, doskonalenie umiejętności oceniania, doskonalenie umiejętności planowania kariery i rozwoju osobistego.

2.4. Programy opiekuńczo - wychowawcze

Rodzaj działań prowadzonych w ramach programów opiekuńczo - wychowawczych reguluje Zarządzenie nr 43/JJ/2014 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku z dnia 31.12.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Programów opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta i Gminy Toszek prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku.

Celem programów opiekuńczo – wychowawczych jest zapewnienie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w atrakcyjny dla nich sposób, idący w parze z oddziaływaniem profilaktycznym i zainteresowaniami uczestników. Zajęcia mają różnorodną formę: ruchową, stolikową, dydaktyczną, obejmują także pomoc w odrabianiu zadań domowych lub wyrównywanie braków w nauce szkolnej. Powyższe z sukcesem realizowane jest w programach opiekuńczo - wychowawczych, prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku. Organizacja i sposób prowadzenia programów są zgodne z „Rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2016 roku”, które wydawane są corocznie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie.

W Gminie Toszek w 2016 roku funkcjonowało 6 miejsc realizujących program opiekuńczo - wychowawczy – jedna w Toszku, pozostałe w okolicznych sołectwach. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu przez 2 godziny (z wyłączeniem dni świątecznych), tj.: w poniedziałek w Toszku w godzinach 14:30 – 16:30, we wtorek w Pniowie w godzinach 15:00 – 17:00, w czwartek w Kotulinie w godzinach 13:30 – 15:30, w piątek w Płużniczce w godzinach 15:00 – 17:00 i w Ligocie Toszeckiej w godzinach 15:00 – 17:00 oraz w Paczynie w soboty w godzinach 9:30 – 11:30.

Tabela nr 4
Ilość godzin zrealizowanych zajęć w programach opiekuńczo – wychowawczych w 2016 roku

	Toszek	Pniów	Kotulin	Ligota Toszecka	Płużniczka	Paczyna
Styczeń	6	4	6	4	5	8
Luty	10	8	8	8	8	8
Marzec	6	10	8	6	6	6
Kwiecień	8	8	8	10	8	10
Maj	8	8	6	6	6	8
Czerwiec	8	8	8	6	8	8
Lipiec	8	8	6	10	8	0
Sierpień	4	4	4	6	2	0
Wrzesień	8	8	8	10	6	8
Październik	8	8	8	8	8	10
Listopad	8	8	8	6	6	8
Grudzień	4	4	6	6	6	6
RAZEM	86	86	84	86	77	80

0 lub zmniejszona liczba godzin wynika z różnorodnych przyczyn, np. z odwołania zajęć z uwagi na organizowane formy dodatkowe (np. półkolonie). Odwołanie lub zawieszenie zajęć wynika z ustaleń poczynionych z Opiekunami, Dyrektorami szkół, sołtysami czy Ks. Proboszczem, którzy udostępniają pomieszczenia na potrzeby przeprowadzenia zajęć.

W czasie zimowej przerwy szkolnej miały miejsce „Ferie zimowe z rakieta” w Pniowie. Organizatorem przedsięwzięcia był U.L.K.S. „RUCH” w Pniowie. W programie formy ujęto zajęcia sprawnościowo-ruchowe, gry planszowe, warcaby, czy szachy. Główną część zajęć stanowiły treningi z tenisa stołowego – dla młodszej grupy wiekowej w formie zabawy, starszych uczestników uczono poszczególnych uderzeń przy wykorzystaniu pomocy dydaktycznych, takich jak: filmy szkoleniowe, plansze, robot-trenażer.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku opłacił koszty zakupu posiłków dla uczestników „Ferii zimowych z rakieta”.

Z końcem 2016 roku łączna ilość uczestników zajęć w programach opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych w systemie cotygodniowym wynosiła **105 dzieci**.

W zorganizowanych formach dodatkowych, skierowanych do wszystkich dzieci i młodzieży z Gminy Toszek udział wzięło:

- 22 dzieci w „Feriach zimowych z rakieta”,
- 30 dzieci w półkoloniach w Toszku,
- 30 dzieci w półkoloniach w Kotulinie,
- 29 dzieci w półkoloniach w Pniowie.

Podczas prowadzenia programów opiekuńczo – wychowawczych, półkolonii oraz ferii zimowych w Pniowie miał miejsce program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Problematyka uzależnienia, zagrożenia uzależnieniem oraz przemocy stanowi istotny problem, w szczególności kiedy po alkohol, bądź inne środki psychoaktywne sięgają młode osoby, które często nie mają świadomości podejmowanego ryzyka. Młodzież i dzieci pochodzące ze środowisk marginalizowanych w szczególny sposób narażone są na brak możliwości zapewnienia sobie stabilizacji społecznej (w tym narażone na zjawisko przemocy), dlatego też często destrukcyjny styl życia staje się dla nich jedyną odskocznią od biedy, awantur w domu, czy też sposobem zapełnienia luki braku dostępu do dóbr kulturowych. Działania profilaktyczne realizowane w programie mają charakter wskazujący i selektywny, są dostosowane do indywidualnych potrzeb, by w realny sposób zapobiegać narastaniu patologii społecznych.

W ramach prowadzonych spotkań edukacyjnych z młodzieżą ważne jest w tym wypadku dostarczanie informacji w obszarze ryzyka, związanego z używaniem substancji psychoaktywnych oraz podejmowaniu zachowań wchodzących w repertuar zjawiska przemocy.

Zajęcia edukacyjne z zakresu w/w profilaktyki obejmują między innymi n/w tematykę dostosowaną do specyficznych problemów występujących w grupie:

- 1) Dlaczego niektórzy ludzie sięgają po alkohol, narkotyki, a inni nie (cel – obalenie normatywnych przekonań dotyczących spożywania alkoholu i zażywania narkotyków),
- 2) Realizacja własnych potrzeb (cel – ukazanie naturalnych dróg uzyskiwania przyjemności),
- 3) 3 drogi do uzależnienia (cel – ukazanie drogi psychologicznej, społecznej, genetycznej),
- 4) Rodzina z problemem uzależnienia bądź przemocy (cel – uświadomienie potrzeby obalenia schematu w jakim żyje dziecko wychowujące się w rodzinie z tego typu problemem, dotyczącego postawy „nie czuj”, „nie mów”, „nie ufaj”),
- 5) Ukazanie w jaki sposób działają mechanizmy obronne osoby uzależnionej (cel – ukazanie w jaki sposób każdy negatyw dotyczący środków odurzających osoba eksperymentująca, bądź uzależniona zamienia na pozytyw),
- 6) Trening zachowań asertywnych (cel – nabycie umiejętności odmówienia zażycia narkotyków, bądź spożycia alkoholu),
- 7) Nazywanie uczuć i potrzeb (cel – wzmocnienie poczucia własnej wartości),
- 8) Aspekty prawne związane z alkoholem i narkotykami w formie konkursu z podziałem na grupy (cel – uświadomienie, że zażywanie narkotyków i alkoholu często prowadzi do życia przestępczego),
- 9) Konstruowanie mapy celów życiowych (cel – uświadomienie, iż narkotyki i alkohol odbierają wolność i marzenia),
- 10) Zdrowy styl życia (cel – wzmocnienie czynników chroniących).

Czas spędzany w programach opiekuńczo - wychowawczych poświęcany był na: przeprowadzanie zajęć wychowawczych i profilaktycznych, zabaw dydaktycznych i integracyjnych, zabaw i gier ruchowych, stolikowych, pomoc w odrabianiu zadań domowych oraz wyrównywaniu braków w nauce, organizację wydarzeń sezonowych, np. spotkań świątecznych.

Spadek frekwencji na zajęciach obserwowany na przestrzeni ostatnich trzech lat wynika z coraz niższego wskaźnika demograficznego. Odbiorcami zajęć są najczęściej dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej lub gimnazjum. Wraz z wiekiem zmniejsza się zainteresowanie młodych ludzi tego typu pozaszkolną formą spędzania czasu wolnego, co niewątpliwie łączy się z dojrzewaniem, koncentracją na nauce, rozwijaniu talentów (zajęcia taneczne, szachowe, plastyczne, kółka zainteresowań itp.)

Wśród tematów zajęć, jakie w 2016 roku pojawiły się w programach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Toszek znalazły się m.in.: Zajęcia organizacyjne – poznamy się bliżej, Dzień Babci i Dziadka – drobne upominki, Zajęcia profilaktyczne – plotka a przyjaźń, Karnawał – czas zabawy i rozrywki, Zajęcia profilaktyczne – Bezpieczeństwo na śniegu, Prawdziwa wartość moich ulubionych rzeczy, Pomagamy zwierzętom w zimie, Święto wszystkich Pań, Tropiciele wiosny, Wielkanoc tuż, tuż, Zajęcia profilaktyczne – środki psychoaktywne i przemoc, Dzień książki, Zajęcia profilaktyczne – uzależnienia behawioralne – uzależnienie od komputera i Internetu, W świecie teatru, Święta narodowe, Zajęcia profilaktyczne – zdrowo, smacznie i kolorowo, Zawody przyszłości, Dzień Mamy, Dzień tańca, Mam talent, Pamiętamy o tacie – poszukiwanie skarbu, Zajęcia profilaktyczne – żegnaj szkoło, witajcie wakacje, Wakacyjna podróż dookoła świata, Olimpiada sportowa, Moja mała ojczyzna, Podróż pełna smaków, Marzenia do spełnienia, Razem bawić się jest weselej, Piknik świetlicowy!, Wracamy do szkoły, Zwierzęta świata, Zajęcia profilaktyczne – asertywność, Jesteśmy w krainie bajek!, Przyszła Pani Jesień, Dzień filmu, Halloween,

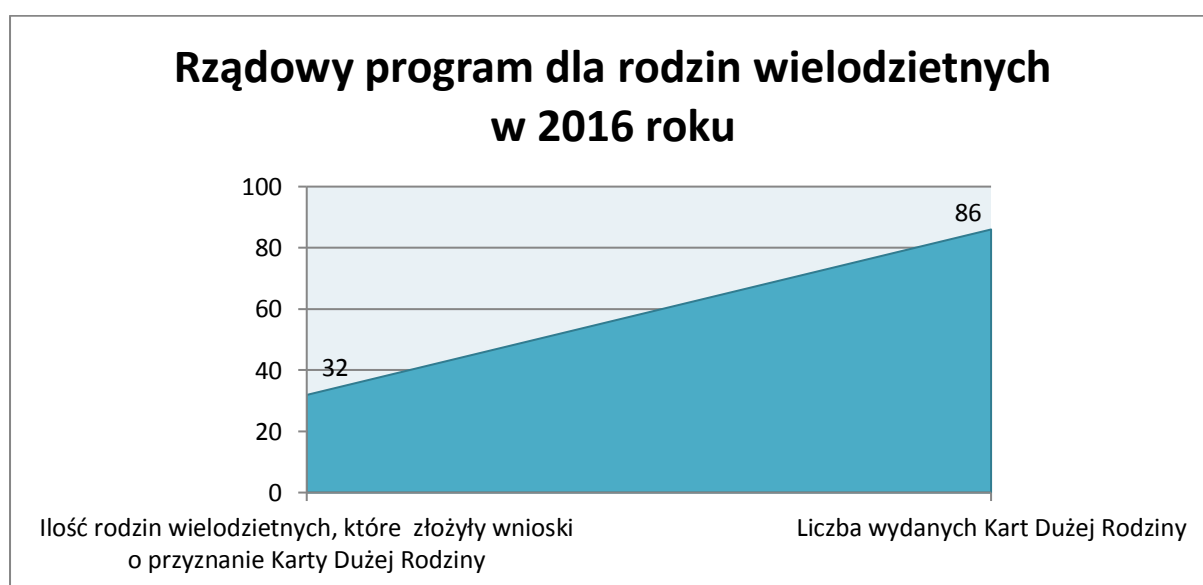
Wszystkich Świąt – dwie tradycje – jeden dzień, Dzień Misia, Zajęcia profilaktyczne – dbamy o higienę osobistą, Turniej gier planszowych, Grudniowe tradycje – Barbórka, Mikołaj, Boże Narodzenie, Spotkanie Wigilijne.

W całym cyklu zajęć wprowadzano elementy profilaktyki, dostosowane do formy i rodzaju zajęć, adekwatnie do poszczególnych grup wiekowych.

2.5. Karta Dużej Rodziny

16 czerwca 2014 roku weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych, wprowadzając program powszechnie znany pod nazwą karta Dużej Rodziny. Szczegółowe warunki i zasady obowiązywania tego udogodnienia zostały określone w ustawie z 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2016 r., poz. 785 z późn. zm.). Na tej podstawie Minister Pracy i Polityki Społecznej uruchomił system przyznawania Kart Dużej Rodziny osobom posiadającym co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się lub studiuje w szkole wyższej.

Wtedy także zaczęto podpisywać porozumienia z właścicielami punktów komercyjnych czy rekreacyjnych, na mocy których posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą skorzystać ze zniżek za zakup towarów lub usług tych kontrahentów. Szczegółowy wykaz podmiotów współpracujących w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych jest dostępny i stale uaktualniany na stronie internetowej: <https://rodzina.gov.pl/>

Oferta dedykowana rodzinom posiadającym Kartę, realizowana w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych jest podzielona na kilka zakresów usług, m. in.:

- Kultura i turystyka,
- Parki narodowe,
- Transport kolejowy,
- Sport i rekreacja,
- Ośrodki wypoczynkowe,
- Zakupy – artykuły spożywcze,
- Zakupy – odzież, obuwie, galanteria,
- Zakupy – pozostałe,
- Rozrywka,
- Usługi,
- Zdrowie,
- Finanse,
- Podatki

„Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny” to projekt realizowany przez województwo śląskie, oferujące dla posiadaczy Kart Dużej Rodziny wydanych w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych, dodatkowe zniżki dla mieszkańców naszego województwa. Na stronie internetowej www.slaskiedlarodziny.pl znajduje się aktualny wykaz partnerów biorących udział w programie. Wśród miejsc oferujących zniżki są m. in. muzea, teatry, parki, obiekty w Parku Śląskim, opera oraz usługi kolejowe.

Liczba członków rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej Rodziny w 2016 roku

W Gminie Toszek powstał w 2014 roku samorządowy program wspierający rodziny wielodzietne wychowujące co najmniej troje dzieci, będących na wspólnym utrzymaniu. Program ten został wprowadzony Uchwałą Nr XLIV/480/2014 Rady Miejskiej w Toszku

z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia „Karty Dużej Rodziny 3+/ Rodziny Zastępczej” dla rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych z terenu Gminy Toszek z późn. zm.

Na tej podstawie możliwe jest opracowanie i wprowadzenie szeregu ulg i zniżek dla posiadaczy Karty poprzez zawarcie porozumień z właścicielami punktów komercyjnych znajdujących się w Gminie Toszek.

W 2016 roku do samorządowego programu dla rodzin wielodzietnych zgłosiło się 16 rodziny, poprzez wypełnienie wniosku. Na tej podstawie wydano łącznie 83 Karty: 32 dla rodziców/opiekunów i 51 dla dzieci.

3. Potrzeby

Zadań dla pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej stale przybywa. Pracownicy stykają się coraz częściej z bardzo trudnymi przypadkami wymagającymi pomocy od zaraz (są to sytuacje dotyczące dzieci, osób starszych, osób chorych psychicznie). Coraz częściej pracownicy działają interwencyjnie (po otrzymaniu anonimowych zgłoszeń).

W celu rozwijania funkcjonującego systemu pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej jako potrzeby wskazuje w szczególności:

- utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej

Celem Punktu Interwencji Kryzysowej będzie zapewnienie wsparcia dla rodzin zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy i dotkniętych przemocą poprzez działania PR dotyczące poszerzenia wiedzy na temat przemocy, przyczyn powstania zjawiska, możliwości i narzędzi zapobiegania przemocy, a także zapoznanie młodzieży z konsekwencjami prawnymi i społecznymi w przypadku zachowań antyspołecznych.

- utworzenie mieszkania chronionego na 5 miejsc

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w mieszkaniu chronionym mogą przebywać osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobom z zaburzeniami psychicznymi, opuszczającym pieczę zastępczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcom, którzy uzyskali w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

- utworzenie klubu mam

Klub mam rozumiany jest jako punkt samopomocowy, wspierający funkcje opiekuńczo – wychowawcze. Organizująca się grupa osób, chcących poprawić swoje relacje z dziećmi poprzez mądre wychowywanie ich. Szczegółowy zakres współpracy może zostać określony na podstawie zainteresowań i zgłaszanych potrzeb.

- zabezpieczenie w budżecie Gminy kwot mających stanowić tzw. wkład własny do wniosków projektowych

Zadania, których finansowanie pochodzi z zewnętrznych środków finansowych w dużej mierze koncentrują się na polepszeniu sytuacji rodzin, aktywizacji społecznej, zawodowej lub edukacyjnej mieszkańców danego regionu zagrożonych wykluczeniem społecznym. Występowanie do organizatora z wnioskiem konkursowym wiąże się z zabezpieczeniem w budżecie środków finansowych na tzw. wkład własny, który najczęściej wynosi ok 20% całkowitej kwoty realizacji przedsięwzięcia. Nierzadko są to kwoty rzędu kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Podsumowanie

„3 letni Program Wspierania Rodziny wyznacza kierunek i cele działania na najbliższe lata, w związku z tym wymagana jest stała i systematyczna ocena realizacji zadań i działań zawartych w dokumencie. Ocena pozwoli jednocześnie na bieżącą korektę oraz modyfikację działań a tym samym ich optymalizację uwzględniającą zmieniające się potrzeby adresatów programu, zasoby kadrowe, lokalowe, zmiany sytuacji ekonomicznej i społecznej w szerszym znaczeniu.”²

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 ma na celu głównie oddziaływania profilaktyczne. Z tego względu, zostały utworzone programy opiekuńczo - wychowawcze, które swoim funkcjonowaniem zapewniają niepełnoletnim mieszkańcom Gminy Toszek opiekę i organizację czasu wolnego w sposób akceptowany społecznie, akcentując przeciwdziałanie występowania niekorzystnych czynników skłaniających do popadnięcia w uzależnienie, demoralizację czy przemoc.

Asystent pomaga rodzinie powrócić do utraconej z różnych przyczyn równowagi w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Dbą o to, by podążając za klientem odbudować dobre relacje w rodzinie, zabezpieczyć jej członków przed niekorzystnymi wpływami środowiska, wskazać właściwy kierunek rozwoju.

Świadczenia rodzinne w dużej mierze warunkują być albo nie być niektórych rodzin. W wyniku długotrwałego bezrobocia, wymagającego rynku pracy i ciągle zmieniających się warunków zawodowych, rodziny nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć finansowo swoich członków. Koszty związane z utrzymaniem rodziny, mieszkania, żywność, odzież, środki czystości itp. stale rosną, powodując popadanie rodzin w ubóstwo. Przeciwwagą dla tych tendencji są właśnie świadczenia finansowe pochodzące z systemu pomocy społecznej.

Powyższe, jak również doświadczenia związane z indywidualnymi traumami, powodują konieczność świadczenia pomocy także w formie konsultacji pedagogicznych, psychologicznych lub prawnych. W skrajnych przypadkach stałe przeżywanie trudnych emocji może prowadzić do uzależnienia od alkoholu czy substancji psychoaktywnych. Mieszkańcy Gminy Toszek także pod tym kątem są zabezpieczeni.

Realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku, którego pracownicy na bieżąco dbają o dobro każdego mieszkańca, poprzez częsty i bezpośredni kontakt analizują potrzeby zgłaszane przez klientów i wspólnie z nimi zastanawiają się nad możliwościami ich zaspokojenia.

² Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015, s. 18.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.) w ramach zadań administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Roczne Sprawozdanie za rok 2016 z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 wraz ze wskazaniem potrzeb, będące załącznikiem do niniejszej uchwały, zawiera informacje na temat zrealizowanych w 2016 roku działań w zakresie wspierania rodziny oraz wskazania kierunku i sposobu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.